

Československý týdeník - Evropské vydání **Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe**

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 19. MAI 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 20.

Rumunsko navenek a uvnitř

Když letos v lednu zrušila Moskva obchodní dohodu se Spojenými státy pro jejich podmínku: emigrace židů za doložku nejvyšších výhod, satelitů, jmenovitě Československo, Bulharsko a Maďarsko si honem pospíšily postavit se na "pobouřené" stanovisko Sovětského svazu. Rumunsko, naproti tomu, uzavřelo druhého dubna letošního roku se Spojenými státy obchodní dohodu, jejíž znění je nyní v kongresu — kde má být schváleno.

Rozpor mezi Rumunskem a Moskvou, rozpor vnitřní a neotevřený, se stále prohlubuje. Rumunsko se nechce vzdát své poměrně nezávislosti na Sovětském svazu. Západ se na prezidenta Ceaușescu často dívá jako na představitele země, která by se ráda zcela vymkla ze sféry "východu" a přimkla se víc na Západ. To je jen částečná pravda. Ceaușescu je komunist a Rumunsko je komunistická země, přesněji je to země, kde vládne komunistický režim. Ceaușescu a jeho vláda neuznává Moskvu jako nejvyšší komunistickou instituci a styky Rumunska se Západem mají ryze ekonomické pozadí. Uvnitř země panuje tuhý komunistický režim a je tam dokonce něco, co pominulo v ostatních zemích za železnou oponou včetně Ruska, a umírnilo se i v Jugoslávii, totiž: kult osobnosti. Obrovské portréty prezidenta Ceaușescu vidíte na nejnemožnějších místech, i namalovány na skalách a přilepeny na železničních mostech. Jeho výroky čtete všude, školní děti na něho pění písničky plné chvály. I v tom ohledu je Rumunsku nejbližší Čínská lidová republika.

Avšak kult osobnosti není neškodlivější, je pouze — z hlediska venkovního pozorovatele — směšný. To skutečně nedobré, hrozné — to je tuhost, tvrdost rumunského režimu na domácí půdě.

Jen z poslední doby: podstatně bylo náhle omezeno vydávání povolení k vystěhování židům a příslušníkům německé národnosti, které dosud bylo sice pomalé a nevelké, ale zato plynulé. Také

cesty na západ — i k příbuzným — byly v poslední době značně omezeny — Rumunsko poměrně volně pouštělo svoje lidi na Západ, třebaže ovšem bez patřičného devizového vybavení.

A jak roste uvnitř země ideologický tlak, šediví a fidele tam intelektuální rozvoj a život vůbec. Kultura všeobecně upadá. Spisovatelé — ti "nadlinijovi" nejsou publikováni, píšou do zásuvek (zatím není v Rumunsku ještě samizdat), většinou marně hledají uplatnění aspoň jako korektoři, překladatelé, lektori, a odcházejí z existenčních důvodů do to váren a na nejpodřadnější místa. Obraz tak podobný jiným socialistickým krajínám, ale zejména pokupačnickému Československu!

Zahraniční — západní — dopisovatelé také cití změnu v rumunském ovzduší. Jeden z nich byl nedávno při odjezdu z Rumunska důkladně, veledůkladně prohlédán. List po listu prohlíželi orgánové všechny jeho zápisky, trvalo to hodiny, spousta toho byla zabavena, aniž onen korespondent mohl zjistit, čemu z těch anglických psaných poznámek a těsnopisu mohli soudruzi orgáni rozumět. Až donedávna měli zahraniční dopisovatelé v Rumunsku poměrný klid.

Uvnitř země tedy panuje silný a zvětšující se ideologický tlak a útlak. Navenek, vůči světu je to jiné: k ruské straně snaha o suverenitu, k Západu o hospodářskou spolupráci. Obojí se Rumunsku celkem daří.

Veškerý socialistický tábor oslavuje s neobyčejnou vehemencí třicetiletí od skončení druhé světové války, zdůrazňující a podtrhující největší a neocenitelnou pomoc a hrdinství a oběti Sovětského svazu. Rumunsko tuto píseň nezpívá. Totéž platí o mocných oslavách dvacetiletého výročí vzniku Varšavského paktu, jehož je Rumunsko také příslušníkem. Rumunsko neslaví. V sousedním Bulharsku se skoro vůbec při třicetiletých oslavách osvobození nevzpomíná úlohy bulharských partyzánů

(Pokrač. na str. 6)

Jak se vítězství komunistů v Kambodži a Jižním Vietnamu projeví v jiných nekomunistických zemích jihovýchodní Asie? V Barmě, Thajsku, Malajsku či na Filipínách? Tam také už po léta působí — tu tišeji tu drastičtěji odbojové partyzánské skupiny. Dostal či dostane Hanoj chuť na další sousto? Bude chtít svou dobytelskou strategii rozšířit prostřednictvím guerillas, kteří si v zemích té oblasti také říkají "osvobozovací hnutí"?

Některé význačné politické představitele v jihovýchodní Asii, konkrétně třeba indonéský zahraniční ministr Adam Malik, vyslovují pochybnosti o tom, že by Hanoj měla vůbec vážný zájem pokračovat ve výbojích a pouštět se do imperialistických dobrodružství v zahraničí. Podle Malika je komunismus v Indočíně specifický jev, s nímž mohou země jako Thajsko, Singapur, Malajsko, Indonésie udržovat mírovou koexistenci.

Kdysi se někteří "Malikové" domnívali lotěž o nacismu... Takový odhad situace, jaký podává Malik, aby chom jmenovali alespoň jednoho představitele východoasijských politiků, je přinejmenším přehnaně optimistický. Důvod takových projevů? Malik a jeho kolegové zřejmě chtějí dát najevo dobru vůli. Pokoušejí se přizpůsobit nové situaci a navázat kontakty k novým faktickým mocenským centrům v Kambodži a ve Vietnamu.

To, že Thajsko, Singapur, Malajsko, Indonésie a Filipíny společně uznaly Sihanukovu "Národní sdruženou frontu Kambodže" a dohodly se na možném společném pozitivním postupu vůči Hanoji, je součástí této nové politiky, ostatně politiky z jejich hlediska rozumné a z našeho pochopitelné.

A tak představitelé těch zemí v jihovýchodní Asii, které ještě donedávna zastávaly výrazně prozápadní stanoviska, pokládají za nutné zkoumat možnosti kontaktu ke

komunistickému táboru, k Číně, k Sovětskému svazu. Od Moskvy si slibují, že by mohla mírnit ambice hanojských radikálů. V tomto se nám zdá právě spočívat jeden z jejich hlavních omylů: to připisování Moskvě zmiňující role.

Nejllepším receptem k zklidnění situace se představitelům nekomunistických zemí v jihovýchodní Asii zdá být politika, založená na těchto třech vůdčích principech: Neutralita a navázání vyvážených styků s velmocemi Západu i Východu. Spoléhání se především na sebe sama a udržování na vysokém stupni obranyschopnosti vlastní země. Zlepšení životní úrovně, společenských a hospodářských podmínek, aby se staly významným motivačním činitelem k udržení nezávislosti. Nedá se tomu nic vytknout, takový program může těm zemím jistě jen prospět, pokud nedojde k naplnění starého lidového a upraveného rčení: člo-

(Pokrač. na str. 3)

Hlavní cíl: dobytí světa

Po zhroucení nacistické diktatury v Německu na jaře v roce 1945 poslalo sovětské vedení do Berlína "vyškolenou skupinu" Waltera Ulbrichta. Jejím úkolem bylo — připravit půdu pro komunistickou diktaturu na území Německa, dobytém Rudou armádou. Jedním z členů skupiny byl i Wolfgang Leonhard — který jako chlapec vyemigroval s matkou z Vídně do Moskvy. Jako mladý člověk prošel školením Kominterny a po návratu do Berlína byl od roku 1945 do roku 1949 učitelem na Vysoké stranické škole Karla Marxe. V roce 1949 uprchl, protože odmítl souhlasit se zločiny stalinismu, do Jugoslávie. V roce 1950 přešel do NSR. Tam vydal řadu knih, mezi nimi i autobiografickou zpodobení "Revoluce požírání své děti". Od roku 1972 je profesorem na univerzitě v Yale ve Spojených státech...

Toto soudí o budoucnosti komunismu: Dvě věci přispěly

k jeho posílení. Mocenské postavení Sovětského svazu — tedy jeho postavení vojenské i jeho vojenská presence, a několik vítězství komunistického světového hnutí: ve Vietnamu, částečně šance pro komunisty v Portugalsku a určité posílení komunistických stran v Itálii, ve Francii a v Japonsku. To by byla aktiva komunismu. Ale současně musíme zařadit do tohoto obrazu dva úplně opačné faktory, dva protichůdné fakty, totiž — pokračující diferenciaci, rozdílnost a spory — a to ne nějak malé spory — ve světovém komunismu. A dále: narůstající vnitřní problémy Sovětského svazu, jeho ekonomické problémy, národnostní problémy a problémy vedení.

Sovětský svaz se ovšem ani dnes, kdy sám hlasitě propaguje zmírnění mezinárodního napětí či koexistenci — nevzdal myšlenky světové revoluce. Koexistence v so-

větské frazeologii znamená: udělat vše pro zlepšení mezistátních a diplomatických vztahů, a to i se státy, se zeměmi s rozdílným společenským zřízením, ale jinak — pokračovat nesmlouvavě v ideologicko-politickém boji. Jsem proto, abychom to tak přijali. Aniž by ovšem někdo byl jen na okamžik zapomněl na ideologický boj.

Nesmíme zapomenout, o jaký systém jde. Zlepšení mezistátních vztahů, ale současně i zostření ideologického boje, to je sovětské pojetí koexistence. A podle toho bychom měli i jednat.

CO DÁL?

Před uzávěrkou: Kambodža se zmocnila americké obchodní lodí. USA daly ultimátum. Kambodža střílí po US. letadlech. US. potápějí kambodžská plavidla. Událost potvrzuje obavy: neklid v jihovýchodní Asii díky komunistické agresi trvá...

O ČESKOSLOVENSKU

Amnestie

Za presidenta Svobodu udělil předseda vlády Lubomír Štrougal amnestii za trestné činy odnětí svobody pod tři roky. Bude se zkoumat možnost prominutí nebo zkrácení trestu pro mladistvé, těhotné ženy, matky, pečující o dvě či více dětí, muže nad 60 a ženy nad 55 let a pro osoby trpící nevyčlelitelnou chorobou. Amnestie se však nevztahuje na trestné činy hanobení státu socialistické soustavy a jeho představitelů, ohrožení státního tajemství ke škodě státu světové socialistické soustavy, poškozování zájmů socialistického státu v cizině, proti výkonu právomoci státního orgánu, ohrožení služebního tajemství, nedovoleného ozbrojování, příživnictví atd.

Východ na Berlinale

Průlom v dosavadní kulturní politice východoevropských států znamená rok 1975. Prvně po 25 letech se zúčastňuje SSSR, Československo, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko 25. mezinárodního filmového festivalu v západním Berlíně, který byl až dosud úmyslně bojkotován. Letošní festival se koná od 27. června do 3. července a zúčastní se jej 47 zemí. Do soutěže o "Zlatého a stříbrného medvěda" bude vybráno 23 filmů.

Nejpuhlší chráněná

oblast na severu Čech, Labské pískovce na Děčínsku, má rozlohu 300 čtverečních kilometrů. Navazuje na chráněnou oblast Českosaského Švýcarska.

Vietnamci v Čechách

105 mladých Severovietnanců zahájilo ve Vizovicích na Zlínsku svůj pobyt ve stědisku pro jazykovou výuku. Za tři měsíce mají zvládnout češtinu natolik, aby mohli pracovat v řadě podniků, kde se za tři roky vyučí profese svačed a provozní zámečnick.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

Ceny věrným

V České republice mají novou cenu: Národní cenu ČR. Poprvé ji nedávno udělil předseda České národní rady Evžen Erban sedmi jednotlivcům a dvěma kolektivům. Mezi nositeli nové ceny je např. akademický malíř Josef Grus, cenu dostal za "celoživotní dílo se zřeteltem za angažovanou tvorbu posledních let..."

Arafat a Husák

Rovnou z Moskvy, kde jeho rozhovory s Brežněvem nedopadly nijak slavně, přiletěl Jassír Arafat, hlava palestinské Organizace pro osvobození, do Prahy. Byl uvítán královsky, přijaly ho všechny nejvyšší hlavy, pohovořily s ním, jak pravi normalizovaný tisk, "srdečně a přátelsky". Nescházely polibky a vřelé stisky rukou. Konkrétního o rokováních se zatím neví nic.

Československo v Paříži

Letošního, už sedmdesátého čtvrtého jarního veletrhu v Paříži se zúčastní celkem čtyřicet třetí zemí, mezi nimi Československo. Velké pozornosti diváků se těší zejména bižuterie a textil. Československo má zájem na zlepšení obchodních styků s Francií. Jeho podíl na francouzské obchodní bilanci nedosahuje ani půl procenta. Francouzský podíl na obrátu československého zahraničního obchodu představuje jedno a půl procenta.

Hudební Pražské jaro

začalo jako už dvěstadvacetkrát před tím slavnostními fanfárami z ochozu Staroměstské radnice ve třetí čtvrti na čtyři odpoledne dvanáctého května. První koncert, na němž už tradičně zní Smetanova Má vlast i závěrečný večer s Beethovenovou Devátou, se letos budou pro velký zájem obecnosti opakovat. Mezi těmito stěžejními pořady je v rozmezí pětadvaceti dnů předváděno 47 koncertů ve Smetanově síni a v Domě umělců, 17 programů v historických prostorech a deset operních představení na scénách Národního divadla. Vystoupí celkem devět symfonických orchestrů, pět pěveckých sborů, 19 komorních těles, soubor Národního divadla a 109 sólistů a dirigentů.

Děti a nehody

V minulém roce se v ČSSR podílely děti na 2221 dopravních nehodách. Celkem 137 dětí při nich přišlo o život, 812 jich bylo těžce zraněno, 1209 vyvázlo s lehkým zraněním a jen nepatrný počet (63) nebyl při nehodách zraněn.

Moderní obchodní

pavilon, který byl budován a konečně vybudován za šest let ze združených prostředků všech zúčastněných prodejních organizací, byl dán do provozu v Aši. Jeho provoz umožní zrušit v okolí malé a již dávno nevyhovující prodejny. Architektonicky zapadá nový pavilon dobře do okolí.

KDO VLASTNĚ KALÍ RADOST

(Poznámka na okraj)

Prosovětské komunistické noviny "Deutsche Volkszeitung" vydávané tzv. Německou mírovou unií DFU v západoněmeckém Düsseldorfu přinesly ve svém posledním čísle ze 17. dubna pozoruhodný komentář ze sportovní oblasti. Pod titulkem: Zkalená hokejová radost a pod ještě výmluvnějším podtitulem Exilová Čechoslováci měli přednost na vstupenky na světové mistrovství v ledním hokeji na hru ČSSR-SSSR — autor komentáře W. Sachs tvrdí: "Mezi 10.000 diváky se nalézalo — jak bylo oznámeno — 5.000 exilových Čechoslováků, kteří od prvé až do poslední minuty pískali a povykovali i celý průběh zápasu rušili houkačkami. Když se nakonec po odpískání zápasu pokusili rušit ještě hymnu pro vítěze, bylo to už několika tisícům návštěvníků příliš mnoho; aplaudovali sovětskému mužstvu a zachránili tím vážnost našeho publika. Přesto se naskytá nezbytná otázka: Jak přijde politická skupina k držení poloviny všech vstupenek, když se hokejoví fanové bezvýhradně řadili do dlouhých front před pokladnami ve snaze dostat vstupenky na tuto hru? Kdo je za to odpovědný, že se tímto způsobem dostal velký konflikt vstupenek do kruhů, kterým nejde o sportovní událost, ale o to, dělat politiku lovením v kalných vodách? Je tedy na místě obava, že podobné demonstrace jak v Mnichově tak v Düsseldorfu byly organizovány, přesto že hokejové publikum zemského hlavního města Nordrhein-Westfalen platí jako znalecké a sportovně vyspělé."

Snad by nebylo třeba s tímto komentářem ani diskutovat. Německý tisk nebral počet 5.000 diváků uváděný na obou zápasech ČSSR-SSSR na základě podrobného výzkumu, ale jistě odhadem. Mohlo jich být mnohem méně nebo více, ale ne proto, že by dostali přednostné vstupenky či byli dokonce ve dvou tak vzdálených městech jako Mnichov a Düsseldorf organizováni, ale prostě proto, že naničeny český či slovenský fanda byl pohotovější fandý německého — což konečně souvisí s mnohem větší popularitou ledního hokeje v Československu než v Západním Německu.

ku, kde ve vrcholném mistrovství Západní Německo tak jako tak zastoupeno nebylo. "Organizovat lidi" to zná jen komunistická terminologie, ostatně svou argumentací a svými otázkami, kdo je odpovědný se nelíší "Deutsche Volkszeitung" od naší důvěrné známého domácího čs. tisku.

Kdo zná současně dějiny ledního hokeje ví, že to nebyl český a slovenský fanda, který z hokeje udělal politikum, ale právě Sověti s jejich domácími pomahači. Vzpomeňme padesátých let, kdy tehdy nadějný a patrně v té době nejsilnější čs. hokejový celek dostal zákaz zúčastnit se mistrovství v Londýně roku 1950. Na udání špiela z tichého lokálu v Jungmannově ulici, kde si hokejisté vykládali zlost ze zákazu účasti, následovalo zatčení Stanislava Konopánska, Václava Roziňáka, Gustava Bubníka, Přemysla Hajného, inž. Bohumila Modrého, Vladimíra Záborského, Jiřího Macelise, Antonína Španíngera, Josefa Stocka, Zlatomíra Červeného a Mojmíra Učíka. Jedenáct mužů bylo vězněno jako nejhorší zločinci, část jich zažila i pověstný hradčanský "domeček" a sadistické metody dr. Pergla. Monstre-proces za předsednictví dr. Kru-

ka a žalobce dr. Bureše jim přiřkl vlastizrady, přípravu na útěk do ciziny a špionáž. Ing. Modrý dostal 15 let a později na následky vězení zemřel, ostatní byli vězněni na Pankráci, na Borech a nakonec i v pracovních táborech uranových dolů. Na amnestii v roce 1955 byli propuštěni, ale ne každému se podařil plný návrat do hokejového života. Rehabilitace dosáhli až v šedesátých letech.

Osudy těchto hokejistů nejlépe odpovídají tolik propagovanému tvrzení, že je nejlepší "nestarat se o politiku."

A nový důkaz, jak získat následkem hokejového utkání víc než z přímé vojenské intervence potvrdil duben 1969 s připravenou provokací u sovětského Aeroflotu na Václavském náměstí i tomu následující odstranění Dubčeka a zahájení tzv. Husákovy "normanizace".

Sovětské mužstvo podalo na letošním mistrovství zasloužený výkon, o tom nemůže být sporu. Ale neoblíbenost Sovětského svazu jak u německého diváka, který s oblibou a tradičně používá oněch houkaček, tak u českého či slovenského emigranta si musí připsat na konto především jeho politika.

—vah—

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod novým názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Všechny korespondence v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě předávat na níže uvedenou poštovní schránku a konto.

Nová evropská adresa: FK. D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 64 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfr. 85. Připíše účel platby: EL
 - červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK. 6 Flm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postscheckkonto 3281 90 — 608, Postscheckamt Frankfurt
 - v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlkarte" (listou okleštěte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplníte ve všech dílech: nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postscheckkonto 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M. a adresu FK. 6 Flm 70, Postfach 70 0254.
 - ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "z. G. Americké listy"
 - převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. O. Bestras, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5-622 890".
- Roční předplatné (32 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11.50 ve Švýcarsku ročně SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00 v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné "tj. jazyčné" časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku neuvidíte, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: EVROPSKÉ LISTY.

FK. D-6, Frankfurt M. 70, Postfach 70 0254 Přihlašuji se za odběratele "Evropských listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

Proč Dubček kravál dělal

Ferdinand Peroutka

Jakými cestami dostal se ven dlouhý dopis, jež Alexandr Dubček před šesti měsíci poslal československému Federálnímu shromáždění. Byl uveřejněn ve světovém tisku, New York Times jej otiskoval ve třech pokračováních. Podrobně se v dopise rozbírá, kdo a jak se odchýlil nebo neodchýlil od "ledné politiky", a kdo věrněji jde za Marxem. Široké světové čtenářstvo, které neví, co to byla "lednová politika" a "lednový akční program" postrádá asi v Dubčekově dopise vzletnou retoriku muže, který vsadil svůj osud na velkou myšlenku nebo na velký počít a prohrál. Avšak Dubčekův dopis nebyl určen světu, nýbrž domácímu Federálnímu shromáždění, a musil se držet šedivé řeči, v níž se vedou komunistické diskuse. Bývá to hádání o milimetry. Avšak, i kdyby toho nebylo, Dubček není vynikající rétor, který si razí cestu slovy. Koktával, když řečnil.

Přes to dopis obsahuje drama. To drama roku 1968, když obsadili Československo, sovětské komunisty nutili Dubčka, aby provedl na sobě to, čemu říká sebekritika. Nedostali to v tomto případě, Dubček pět let mlčel, pak napsal dopis Federálnímu shromáždění, aby na sobě provedl sebekritiku, kdo ho odstranili.

Komunisté se o tento dopis mnoho nestarali, dokud nevyšel na veřejnost. Tu teprve režim odpověděl. Oznámil Dubčekovi, že může "třeba zítra sbalit kufry" a odejít do exilu. Je pravda, že Stalin by s ním zatočil jinak. Režim však zřejmě předpokládá, že odejít do exilu bude pro Dubčka pohroma, jako sověty to předpokládaly o Solženicynovi. V exilu na západě se tlačí čím dále tím více exulantů ze všech možných národů a všichni se snaží upozornit na svou věc. Režim počítá, že v hluku tohoto exilového mlýna Dubček upadne do přibližně stejné bezvýznamnosti, v jaké žil doma. Doma režim nastolil určité podmínky, jež nazývá zákony. Dubček se do nich nehodí, tedy pryč s ním tak nebo tak. Režim se ani neobtěžuje, aby vypočítal jeho hříchy. Pan Husák, který se ujal slova, jen zběžně pravil, že Dubček "kravál dělal", a že jeho koncepce, "pokud byly jaké", "zkrachovaly v 68 roce". Je známo, jak zkrachovaly. Zkrachovaly tehdy, když přes noc se nahrnulo do země půl milionu vojáků z jiných komunistických zemí. Čili: pšeničné pole zkrachovalo, když bylo pobito krupobitím. Strom zkrachoval, když byl vyvrácen větrnou smrští. Koncepce pocestného zkrachovaly, když byl v lese přepaden ozbrojenými lupiči.

Režim je odhodlán dále hrát před vzdělanými lidmi země své panákové divadlo s dřevěnými loutkami. Zopakujeme, z čeho Dubčekův "kravál" pozůstával. Úhrnem řekl pan Husák, jehož těžké postavení plně chápeme — že "takoví lidé nacházejí odvahu nebo řekl bych drzost rozdávat někomu rozum, jak se politika u nás má dělat a jak se dělat nemá". Téměř váháme to citovat, abychom nepomohli někomu uvést do ošudného omylu, že po pádu Dubčka už nikdo nemá tu odvahu nebo drzost, aby rozdával rozum, jak se politika má dělat. Máme-li věřit, před tím Československo zachránila diktatura. Ona odvrátila policejní a existenční teror, jež demokracii zamýšleli zavést. A kdežto demokracii bývají drzí, diktátoři nikdy.

Události roku 1968. Pražského jara, byly vázány na Dubčka, na to, že Dubček překvapil ruské komunisty. Když byl zvolen generálním sekretářem československé komunistické strany a jel do Moskvy se představit Brežněvovi, ani ten ani onen nevěděli, co bude. Brežněv mohl být spokojen. Režim dnes na-

zývá Dubčka "člověk, který po jistou dobu nosil legitimaci naší strany". Pravda je, že nosil tu legitimaci po celý svůj dospělý život. Co více, jeho život byl z kádrového hlediska nejdokonalejší. Bezvadný třídní původ a bezvadný komunistický život potom, žádné styky s pochybnými intelektuály. Dubčekův otec se s celou rodinou vystěhoval před druhou světovou válkou do Ruska, Dubček jako dítě měl jen ruské školy. Po válce se rodina Dubčkových vrátila domů, ale Alexandr roku 1955 znovu odjel do Ruska, aby tam studoval na nejvyšší stranické politické škole. Který kádrový posuzovatel si může přát víc? Ale může být otázkou, zda Dubček šel svou známou dráhou přes to nebo proto, že tak velkou část svého života strávil v Rusku a pozoroval. Režim jaksi se nemůže rozhodnout, z čeho má Dubčka zejména obžalovat, pro jistotu ho obžalovává také z toho, že zradil vlast a národ. Novináři mluví režimu někdy s hrůzou vzpomínají, jak, prý Dubčekovou vinou, roku 1968 československá komunistická strana náhle byla jakoby smetena, jak bezmocně podlehla náporu prý jedné skupiny spísovatelů. Tito vládní analytici se přepaden ozbrojenými lupiči.

stavení v zemi říkájí. A opírají to chuchlostivou otázkou: zradil Dubček marxismus? S tím režim musí zacházet opatrně, poněvadž Dubček by mohl citovat. Marx učil, že, až bude nastolen, za komunismem bude stát "nesmírná většina". Dubček je při nejmenším obviňován z bezstarostnosti, již si řádný komunističtina nemá dovolit. Může odpovédět, že byl Marxem uveden v omyl, když věřil, že také v Československu stojí za komunismem nesmírná většina, ne malá menšina, do níž stačilo kopnout literární nožkou, jak zejména pan Jiří Hájek líčí, nevěda, co činí.

S druhé strany, nekomunistické, někteří nechťejí Dubčekovi odpustit, že byl, snad ještě je komunistou. Jestliže však uznáme právo člověka na to, aby byl, čím se mu být chce, pak případ Dubčekův byl takový: jak kouzlem Marxovým, domníval se, že za komunismem stojí nesmírná většina, nebál se většiny — dal ji příležitost projevit se; zejména nevěřil, že by většina komunistické strany, která stála za ním, zamýšlela rozvrátit komunismus. Zaváděl reformy v tom přesvědčení, že prospějí komunismu. Měl důvody věřit, že komunismus nebyl navždy nalit do jediné formy: zažil Stalinovu slávu i jeho pád, rehabilitace oběšených, divoké skoky vzhůru a dolů. Pravděpodobně se domníval, že komunismus je ve varu a hledá nové cesty. Mýlil se. V jedné věci ruský komunismus ve varu nebyl: v otázce většiny. Ruští komunisté zkorigovali marxismus leninismus a srazili ideu většiny s podstavce, na níž ji postavil Marx. Přijali Leninovo učení, že na většině nezáleží, že by cílům strany dokonce škodilo, kdyby se k ní přidala a ji prolula většina. To souvisí s plánem světové revoluce, který je od leninismu neodlučitelný. Bylo to jádrem sovětského komunismu za Lenina, za Stalina i Chruščova, je i za Brežněva. Jak toto Dučekovi ušlo na nejvyšší stranické politické škole v Moskvě, není známo. Snad opomenul některé přednášky, snad se o tomto nepřednášelo. Tak se stalo, že Dubček tváří tvář sovětským komunistům se dovolával toho, že za ním stojí většina lidu, národa i strany. Sovětské komunisty spíše se poděšili, když zjistili, že je to pravda. Pro ně nebylo radno tyto věci veřejně rozbírat, neboť Lenin zanechal za sebou trochu nejasna, když, vedle všeho ostatního, promluvil také o potřebě vnější trostranné demokracie. Tu opět Dubček by mohl citovat. Co chtěl, byla vnitrostraniční demokracie. Vzhledem k tomu je pro režim lépe nepouštět se do diskusí a říci

Mračna nemizí

(Pokrač. ze str. 1.)

věk mini — d'abel mění. Řádi bychom soubasili s těmi, kteří říkají, že pokud jde o další vývoj v jihovýchodní Ázii, hečně bude záležet na tom, jakou odezvu bude mít vláda nových režimů v Saigonu a Pnom-Penh v lidových masách asijských zemí. Dojde anebo nedojde ke krveproliti, k masovému popravám, budou-li nebo budou udrženy na uzdě revanšisté... Jakou podporu skutečných lidových mas měl a má komunismus v Jižním Vietnamu, v Kambodži, v Československu — Polsku a tak dále? A přece se tam usadil a je si jist, že natrvalo. Pokud jde o samotnou budoucnost Jižního Vietnamu

a Kambodže, dá se těžko předvídat. Okázalé sliby nových vládců, v nichž se mluví o demokracii, kterou zavvedou, o neutralitě, o slobodných volbách, o míru se sousedy, jsou všeobecně přijímány krajně skepticky jako pouhá propagační hesla.

Sliby komunistů, kteří se dostanou k moci, se účinkem této moci dosud vždy a všude rozplynuly. Není žádný důvod věřit, že by tomu právě v obou dobytých zemích mělo být jinak. A že by se v této oblasti světa náhle rozprostřela komunistická mírumilovnost? Pokud je známo, cílem komunismu je světová vláda. Dosud se neobjevil náznak, že by tento cíl mizel z jeho "katechismu"... Ci ano?

sumárně, že Dubček "kravál dělal". Jaké byly další stránky tohoto kraválu mimo to, že to byl kravál ve jménu většiny? Dubček — nebo směr, jemuž stál v čele — směřoval k několika určitým cílům: aby byl zaveden takový řád, v němž by funkcionáři byli kontrolováni těmi, kdo je zvolili; aby uvnitř strany byla otevřená diskuse, aby byly "rozvíjeny demokratické stránky marx-leninismu". Podle jeho představ, demokratičnost měla být zavedena také v komunistické internacionále — všechny komunistické strany mají si být rovny. Běda, sovětská komunistická strana nebyla výslovně z rovnosti vyloučena. To, nepochybně, byl kravál ze všech největší. Aniž si to podle všeho, uvědomoval, Dubček v očích sovětských komunistů se propadal čím dále tím hlouběji. Asi ještě jednou si přečti jeho komunistický dokonalý životopis, dali mu ještě jednou lhůtu a potom ještě jednou, a čekali, zda se vzpomene. Pod záštitou tohoto čekání na Dubčkovu zmoučření se po několika měsících rozvíjelo Pražské jaro. Někteří už doma Dubčka kritisovali pro jeho socialistické

přesvědčení a dosud, v exilu, ho kritisovali. Je v tom značný nevděk. Kdyby zvláštního poměru mezi Dubčekem a sověty nebylo, nebylo by ani Pražského jara, svět by se byl ani nedozvěděl, že tito kritikové existovali.

Rys určité nevinné naivnosti, asi neodlučitelný od Dubčkovy charakteru, ho po nějakou dobu chránil před sověty, ale jemu bránil poznat skutečnost. Ještě z konečného jednání v Černé vzkazoval do Prahy, že vše je v pořádku, že Rusové se nebudou vměšovat do vnitřních československých záležitostí, a že jde jen o to umožnit jim důstojný ústup.

Někteří tvrdí, že intrikáni v československé komunistické straně si s Dubčekem zahráli a zatajili mu závazky, jež československá komunistická strana vůči Rusku dávno přijala.

Avšak konečný účet Dubčkovy periody je takový: za uvolnění, jehož on byl vládním protektorem, umlčená země se zdvihla a vyjádřila svůj skutečný obsah. Národ dostal příležitost projevit svou totožnost, vymanit se na chvíli ze záhybů ruské řízy a zase vstoupit do historie.

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.
Příkládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Podpis
Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.
Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

KONFERENCE STÁLE NEJISTÁ

Člen východoněmeckého Politbyra Herman Axen, do jehož kompetence spadají "styky s bratrskými stranami" sice popřel zprávy — jak řekl — kapitalistických tiskových orgánů o tom, že došlo k stagnaci při přípravě evropské konference komunistických a dělnických stran ve východním Berlíně — zároveň však nepřímou potvrdil, že se zatím nedospělo ke shodě o základním politickém dokumentu konference. Axen mluvil o tom, že přípravná zasedání pracovních skupin, jež se konala v únoru a v dubnu ve východním Berlíně, a o jejichž průběhu nebylo dosud oficiálně nic sděleno, proběhla v bratrské a otevřené atmosféře, byla všeobecně velmi konstruktivní a přinesla — dále podle Axena — množství myšlenek, připomínek a návrhů k obsahu, struktuře a formě připravovaného dokumentu.

Axen kladl důraz na autonomii každého jednotlivého partnera. Jak známo, proskočily na Západě informace, podle nichž se jugoslávští členové pracovní skupiny rozhodně postavili proti návrhu politického dokumentu konference, jak jej vypracovali východoněmečtí komunisti. Ba hrozili dokonce bojkotem konference. Podle těchto informací Jugoslávce podporovali italská delegáti a také Rumuni přednesli kritické připomínky. Hlavním důvodem stížností bylo, že východoněmecký návrh dost

Mezinárodní přehled

nerespektuje svébytnost jednotlivých stran. Kdy se konference uskuteční, o tom není zatím jasno. Svěho času byla řeč o tom, že to bude počátkem léta. Nyní je téměř jisté, že se komunistické sněmování nebude konat před závěrem evropské bezpečnostní konference, tedy nejdříve koncem léta. Poněvadž se ve východním Berlíně má v říjnu sejít světový kongres žen a na únor příštího roku se chystá 25. sjezd komunistické strany Sovětského svazu, má se v politických kruzích za to, že by se tedy Evropská komunistická konference mohla konat někdy zjara příštího roku.

UVNITŘ PORTUGALSKA

V Portugalsku spory mezi socialistickou a komunistickou stranou se od prvního máje dále prohloubily. Loni ještě stáli vůdcové obou stran Soares a Cunhal s představiteli Hnutí ozbrojených sil společně na tribuně. Letos vedení komunisty ovládaných jednotných odborů zabránilo Soaresovi a jeho stoupencům v přístupu na sportovní stadion kde se konaly prvomájové oslavy.

Socialisté uspořádali protestní pochod, který skončil před presidentským palácem. Asi stotisíc občanů dodalo pak Soaresově oficiálnímu

protestu u prezidenta Gomeze působivé kulisy. Korespondent pražského rozhlasu v této souvislosti neuvedl, o co socialistům šlo, ale obvinil je z rozbíječství. Do jisté míry prý protest socialistů připomínal nikoliv snad formou ale obsahem — pověstnou demonstraci prázdných hrnců v Chile. Italská komunistická strana se na věc dívá jinak. Jejich list Unita označil pokus o vyloučení socialistů z prvomájových oslav za politováníhodné a věnoval události dlouhý komentář. Ne přítomnost Mario Soaresa nemůže být hodnocena jinak než jako záporný prvek. Socialisté — napsala Unita — jsou součástí vládní koalice a stranou, která ve volbách získala víc než 38 procent všech hlasů. "Spolupráce mezi levicovými portugalskými silami je nezbytná pro další sociální a hospodářské přeměny země."

Portugalská maoistická komunistická strana UDP obvinila Cunhalovy komunisty ze spolupráce se Salazarovou a Caetanovou tajnou policií PIDE. Cunhalovi komunisté ve snaze zbavit se levicové konkurence prý udávali jiné levičáky agentům politické policie. Proto prý byl také uvězněn i vůdce dnešní maoistické strany Pulido Valente. Tento politik žil v exilu a vrátil se domů ilegálně. Když se to Cunhalovci dozvěděli, zveřejnili to ve svém ilegálním tiskovém orgánu Avante a na základě této zprávy byl Pulido Valente o něco později zatčen. — Zkoumání tajných akt politické policie přineslo jistá překvapení. Ačkoliv jsou zkoumána téměř rok, práce v komisi ovládané komunisty nedělá téměř žádné pokroky. Mnozí důstojníci Hnutí ozbrojených sil jsou zjevně překvapeni a dílem i rozladěni ostrými obviněními, která vznesli komunisté nepatřící k promoskevské Cunhalově straně.

PO VOLBÁCH V NSR

Volbami v Severním Porýní-Vestfálsku a v Sársku skončila série západoněmeckých zemských voleb. Formálně mohou být s nedávnými výsledky všechny tři strany — které jsou zastoupeny v bonnském spolkovém sněmu, spokojeny. V Severním Porýní-Vestfálsku, kde je rovněž v opozici, i v Sársku, kde byla dosud u vlády, měla křesťansko-demokratická unie ve srovnání se zemskými volbami v roce 1970 menší zisky, ale její volební cíle byly vyšší. Ve volbách do zemského sněmu v Düsseldorfu šlo křesťanským demokratům o získání moci, ve volbách do zemského sněmu v Saarbrückenu o rozšíření dosavadní absolutní většiny. V Severním Porýní-Vestfál-

sku se však křesťanským demokratům nepodařilo ani zmenšit mandátový náskok tamní socialisticko-liberální koalice a v Sársku se z absolutní většiny stal dokonalý "pat" v zemském parlamentu. V Severním Porýní-Vestfálsku došlo pouze k přesunu uvnitř socialisticko-liberální koalice, to je tři mandáty, které sociální demokracie ztratila, připadly jejímu koalicičnímu partnerovi, straně svobodných demokratů. V Sársku překročila strana svobodných demokratů na rozdíl od roku 1970 tentokrát pětiprocentní hranici a tím získala zpátky zastoupení v zemském sněmu v Saarbrückenu. Vzhledem k tomu, že se v předvolební kampani vyzývalo i v Sársku socialisticko-liberální společenství, je teď poměr v zemském sněmu v Saarbrückenu s celkem 50ti poslanci 25 ku 25ti.

Tento výsledek v malé západoněmecké zemi může mít celostátní vliv. V sázce je totiž složení spolkové rady, ve které má křesťansko-demokratická unie spolu se svou bavorskou sesterskou křesťansko-sociální unií většího jednoho hlasu. Do rady vysílá Sársko tři zástupce, a radě přísluší právo schvalovat či odmítat některá rozhodnutí spolkového sněmu, přičemž každá země musí hlasovat jednomyslně. Za daných okolností měla bonnská socialisticko-liberální koalice s celou řadou předloh ve spolkové radě potíže.

V Severním Porýní-Vestfálsku se prakticky nic nezměnilo, neboť v novém zemském sněmu v Düsseldorfu bude jako dosud z 200 poslanců 95 křesťanských demokratů v opozici a 105 poslanců socialisticko-liberální koalice vládním táborem. Také sociální demokracie jsou s výsledky zemských voleb spokojeny. V Severním Porýní-Vestfálsku ztratili ve srovnání se zemskými volbami v roce 1970 přes celé procento hlasů, ale to je malá ztráta ve srovnání s výsledky celé řady zemských voleb v posledních letech. V Sársku sociální demokracie ve srovnání se zemskými volbami v roce 1970 dokonce procentuálně získala. Na zisky tato strana nebyla už zvyklá, takže tyto volby byly pro západoněmecké sociální demokraty jakýmsi předělem. Ovšem, až celostátní volby, volby do spolkového sněmu v roce 1976, ukáží, zdali to byl předěl rozhodující.

PEKIN PRO SILNÝ ZÁPAD

V Číně byl na návštěvě místopředseda komise Evropského hospodářského společenství Sir Christopher Soames. K námětům Soamesových porad v Pekingu patřila také otázka diplomatického zastoupení Číny u Evrop-

ského hospodářského společenství, které má své sídlo v Bruselu. Peking dal už vícekrát najevo, že je stoupencem západoevropského sjednocovacího procesu; Peking dokonce západní Evropu několikrát varoval před podezříváním mocenských cílů Sovětského svazu. Neudivuje tedy, že Soamesova návštěva v Číně neměla příznivou odezvu v Moskvě. Ve vysílání moskevského rozhlasu se tvrdilo, že Evropské hospodářské společenství chce prostřednictvím Pekingu vykonávat nátlak na rozvojové země a že se Peking k tomu propůjčuje, neboť se dal na cestu zrady zájmů třetího světa. Čínská propaganda se zatím soustředí na takzvaný sovětský hegemonismus. Útok tohoto druhu přinesl například předseda Svazu čínsko-japonského přátelství Liao Čeng Čih u příležitosti návštěvy delegace japonské socialistické strany v Pekingu. Ve svém odsouzení takzvaných supervelmocí vyhradil tento představitel nejostřejší kritiku sovětské politiky, kterou označil za "revisionistický sociální imperialismus" buržoasně-fašistické a agresivní i expanzivní povahy. Čína naléhá na to, aby i chystaná čínsko-japonská mírová smlouva obsahovala ustanovení, že obě asijské země se postaví na odpor proti každému pokusu některé třetí strany o hegemonii na Dálném východě. Číňané neskřývají, že jde o ustanovení namířené proti Sovětskému svazu. Právě proto má však japonská vláda námitky proti tomu, aby do textu mírové smlouvy s Čínou byla pojata i tato formulace, a tak klesají vyhlídky na brzkou dohodu o čínsko-japonské mírové smlouvě, která by byla první svého druhu od roku 1895.

IRONIE DOBY

Světoví komentátoři si všimli průběhu oslav, pořádaných ke 30. výročí skončení druhé světové války ve východním Německu. NDR oslavovala osvobození ze jha fašismu tak brňčivě a takovým způsobem, jako by "patřila k vítězným velmocem, vedla vítěznou válku proti fašismu a jako by obyvatelstvo NDR nemělo nikdy a zhořle nic společného s nacismem." Zkrátka, oslavy v NDR měly takový ráz jako by Prusko a Sasko nikdy nepatřilo ke třetí říši. Někteří komentátoři píšou, že vše nasvědčuje tomu, že verbální vypořádání s nacismem v NDR je dokonalé, ale skutečně vypořádání s ním veškeré žádné. Zvláště francouzští komentátoři poukazují v tom na rozdíl mezi oběma německými státy. Německou spolkovou republiku označují jako opravdovou baštu demokracie a jako mírumilovný stát, který se zřekl všech militaristických symbolů minulosti i každého násilí vůči sousedům. NSR je navíc stát, který zaplatil závratné částky jako odškod-

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplácíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Nafta a přátelství

Zatímco režimní propagandisté stále ještě s plnou vehemencí tloučou na buben hospodářské krize Západu tak, že to budí dojem jak kdyby tu lidé stáli ve hladových frontách na talíř polévky a hospodářství bylo úplně před zhroutilím, používají hospodářští a političtí funkcionáři Východu mnohem opatrnější slova. A zejména tam, kde jsou nuceni operovat s fakty a číslky dozrávají stále otevřeněji, že se důsledky tohoto vývoje nezastavily na hranicích, jež obě hospodářské soustavy dělají. Tak ministr zahraničního obchodu ČSSR A. Barčák v bilancích o r. 1974 mluví jen o "cenové rozkolísanosti kapitalistického trhu" s tím, že se projevuje také v zahraničním obchodu Východu. Ministr financí ing. L. Lér to pak zkonkretisoval v odpovědi na otázku, jak se ČSSR s tímto problémem vyrovnala: jmenoval především "mobilizaci nových zdrojů", což je, převedeno do srozumitelné řeči, zvýšení objemu zboží, které bylo nutno vyvézt a které samozřejmě jinde muselo scházet, dále dosažení zvýšených cen na kapitalistických trzích, které však při známém dumpingu čs. zboží zcela určitě nedosáhlo zvýšení světových cen a protože to vše nestačilo, bylo nutno sáhnout k "úsporám u některých rozpočtových položek": opět převedeno do srozumitelné řeči — stát zahraniční obchod sanoval z prostředků státního rozpočtu tím, že některá předpokládaná vydání škrtil; která — Lér nefekl.

Lér však předběžně vyčíslil, kolik to činilo: 15 miliard Kčs a dalších 4-5 miliard doplatily podniky z vlastních zdrojů, ale i to jde na úkor státních příjmů, poněvadž se o to snížily jejich odvody do státního rozpočtu. Zahraniční obchod ČSSR s kapitalistickou oblastí stoupl v r. 1974 o 35% proti roku předcházejícímu, se socialistickou jen o 14,5%. Prudký vzestup prvního byl dle oficiální verze způsoben vzestupem cen asi o 25%, takže reálně došlo k zvýšení jen o 10-11%, jak bylo plánováno. Ve stejné době došlo také ke zvýšení exportu, takže celková bilance zahraničního obchodu je v podstatě vyrovnaná, ovšem po dotaci ze

né nesčíslným obětím nacismu nejenom ve vlastní zemi a tímto gestem se aspoň částečně pokusil o nápravu křivdy. Naproti tomu NDR se hrdě hlásí k odkazu pruské militaristické minulosti a nezaplátla ani marku odškodného obětem nacismu v cizích zemích. A jak "mírumilovný" postoj má NDR k sousedům dokázala okupace ČSSR v r. 1968.

státního rozpočtu, z prostředků podniků a za cenu většího objemu vývozu.

RUDI SEJKOVĚ

Tato situace, s níž — opět citujeme ministra Léra — ČSSR nepočítala a které se podařilo "v podstatě" (opět Lér) čelit tak, že zvýšení cen nemuselo být přeneseno na vnitřní trh, se však v letošním roce dále komplikuje "neplánovaným" vzestupem cen také uvnitř RVHP. Východní propaganda sice mluví o chronické krizi kapitalistického systému, zamlčuje však, že cenovou lavinu se všemi jejími důsledky uvedl do pohybu ne tento systém, ale naftový šejkové. A samozřejmě, že už zcela mlčí o tom, že jejich moskevští kolegové se k jejich cenovému vydírání bez skrupulí připojili.

Staré přísloví říká, že obchod nezná bratra; platí zřejmě bez ohledu na to, zda jde o bratra pokrevního či "bratrství na věčné časy". Po té co Sověti předložili šejkovské účty za naftu kapitalistickým zákazníkům, přišli na řadu zákazníci v bratrském socialistickém společenství. A to bez ohledu na to, že se desetiletí tvrdilo, že právě toto společenství má chránit jeho členy před všelijakými zvraty na kapitalistických trzích. Ale především bez ohledu na to, že podle dřívějších dohod měly všechny ceny ve vzájemném obchodu, tedy i ceny nafty, platit až do konce r. 1975.

Partnerské státy RVHP tedy budou od letoška platit Sovětům za 1 tunu nafty místo dosavadních 15 rublů 36, ev. 38 rublů, t. j. kol 250% dosavadní ceny; současně jim SSSR oznámil, že nemůže uspokojovat všechny jejich požadavky a že se musí porozhlédnout na kapitalistickém trhu (ČSSR již od r. 1970 dostávala ze SSSR jen cca 90% své potřeby).

Nafta se prostě stala dobrým artiklem, za který SSSR dostane tvrdé valuty, za něž lze nakoupit jistě pohodlněji a také kvalitnější zboží než na plánovaném trhu RVHP se všemi jeho problémy. A SSSR "na to má", v minulém roce díky naftovým dolarům dosáhl jeho přebytek v zahraničním obchodu čtyřhodné částky 1,5 — 2 miliard dolarů.

V oficiální interpretaci čs. režim operuje tím, že i za těchto nových podmínek, tedy při zvýšení o 250%, je sovětská nafta o polovinu levnější než "kapitalistická". Bylo by o tom možné se přit i na základě oficiálních podkladů. Podstatnější však je to, že i čs. dodávky do SSSR — a to Praha neřká — jsou pod úrovní světových cen. V letošní úpravě cen ve vzájemném obchodu RVHP je však i další novinka. Dosud

se ceny vypočítávaly podle světových cen za uplynulé pětileté období a platily pak nezměněné po dobu pěti let. Nyní se budou vypočítávat také za uplynulých pět let, ale každý rok znovu. Tím tedy ceny sovětské nafty v následujících letech zcela bezpodmínečně dále rapidně porostou a to i v případě, že by její světová cena zůstala nezměněna nebo že by klesla. A dále — růst cen československého zboží, dodávaného do SSSR (ale i na Západ) nedosáhne růst ceny sovětské nafty.

Jestliže tedy minulý rok znamenal pro ČSSR ztrátu cca 19 miliard jen na kapitalistických trzích, přibylby starosti, jak se vypořádat s růstem cen v obchodě v rámci RVHP. Je to problém, který režimním národohospodářům jistě není možno závidět. Ilustruje ho příklad Maďarska, jehož náklady na nákup surovin tedy nejen nafty v SSSR v letošním roce stouply o 52%, zatímco ceny strojů, dodávaných do SSSR jen o 3%.

DOBŘE JIM TAK?

Lze samozřejmě z toho mít škodolibé uspokojení. Je však škodolibost na místě? Jistě že tyto obtíže, které perspektivně budou narůstat, zatímco Západ má pravděpodobně kulminační bod svých potíží již za sebou jsou dalším potvrzením pochybnosti dosavadní argumentace režimních propagandistů. Daleko podstatnější je však otázka, komu to prospěje a kdo na to vše nejvíce doplácí.

Léta leloucí se mnozí odpůrci režimu netajili radostí z takových či jiných kalami. Mnozí v onom "čím hůře, tím lépe" viděli dokonce naději, že to povede k nespokojenosti obyvatelstva a nakonec k zásadní změně systému. Sázela na to i politika Západu a snažila se k tomu přispět nejrůznějšími obchodněpolitickými opatřeními. Zkušenost nás však učí, že se tyto naděje nesplnily. Mocenské síly režimu byly vždy s to takové situace zvládnout a to i tehdy, kdy obtíže byly mnohem dalekosáhlejší: připomeňme jen dělnické nepokoje po měnové reformě v r. 1953.

Bylo by také ilusorní domnívat se, že by důsledky této kalamity byla postižena vládnoucí garnitura, její služba a služebnictvo. Paní Novotná si jistě nedělala starosti, když svého času nebyl prášek na nádobí a pan chot' se tímto musel zabývat v prvomájovém proslovu. A určitě také nevstávala ve čtyři ráno, aby dostala maso na neděli. Ani Husák dnes určitě neběhá po Praze a nešáhá na toaletní papír nebo hřebíček do zdi či předepsané zrcátko na letitou škodovku, či něco jiného. Jediní, kdo

tím vždy byli postiženi, byli ti, kteří neměli — a právě ti, kteří vůbec neměli — žádné spojení s vládnoucími — které by jim garantovalo jak příjmová, tak zásobovací privilegia či postranní cesty. Mít tedy škodolibou radost znamená mít škodolibou radost z jejich situace. Je to ostatně závěr, který neplatí jen v tomto případě, ale i celkově, pokud jde o rozšiřování hospodářských styků mezi Západem a Východem, v němž mnozí chtějí vidět upevňování východních režimů: opakujeme, že zkušenost nás poučila, že opak nepřinesl jejich oslabení.

AT' ŽIJÍ ŠEJKOVĚ?

Bylo by však také nesprávné domnívat se, jak to někteří radikálové také dělají, že vládnoucí garnituře je o sud jejich poddaných lhostejný. Už proto není, protože vědí, že vnitřní napětí sice nevede k pádu režimu, ale vede k pádu hlav: zažili jsme jich několik u nás i po okolí, naposled v r. 1971 v Polsku velmi zřetelně. Mají tedy zájem na klidu a to znamená alespoň na jakés takés prosperitě. V poslední době se svým gulášovým socialismem ostatně ani netají, jde jim o jakési "socialistické" vydání konsumní společnosti, které bylo zárukou stability jejich zídli.

Druhou zárukou je samozřejmě Sovětský svaz. Za dlouhá léta si upevnil své hegemonní postavení ve vztahu ke svým partnerům v RVHP nejen pokud jde o mocenské, ale i pokud jde o hospodářské faktory. V řadě případů bylo pro ekonomiku jednotlivých států pohodlnější uspokojovat své mezinárodněobchodní potřeby uvnitř tohoto seskupení z mnoha důvodů: SSSR poskytoval neomezenou surovinovou základnu, neexistovala skutečná konkurence, ale vždy nenasytný trh, nepůsobící starosti producentům, platební podmínky, dlouhodobá stabilita dodávek atd.

To vše se nyní dostává do pohybu a závěť RVHP bude pomalu, ale jistě vytříděná nepokojnou hladinou mezinárodního obchodu, i když její vliv bude částečně omezen. Jeho cenové relace se však budou rychleji proměňovat i do oblasti RVHP. O surovinové zdroje SSSR má zájem také Západ a tvrdá měna — jak je vidět — Kremlem přes všechny ideologické antagonismy nesmrdí, právě naopak. Satelité jsou chytřejší než nucení hledat možnosti, jak uspokojit své potřeby na západních trzích a jejich produkce, má-li se jim to dařit, se bude muset zbavit dosavadního poklidu a přizpůsobit se novým poměrům...

Jestliže je k tomu už nyní nutil rozvíjející se obchod se Západem, nové cenové poměry uvnitř RVHP, rychleji se přibližující oněm ve světě, budou tento vývoj urychlovat. Nepůjde však jen o ceny, půjde také o kvalitu

a půjde také o skutečnou efektivnost výroby, bez o něho natičení na růžovo květnatých oslav "úspěchů." Bude to nesporně obtížné období s řadou takových problémů, před kterými tento systém dosud nestál. Týká-li se to všech východoevropských států, má při tom Československo zvláštní postavení: zatímco většina jeho sousedů (Maďarsko, Polsko,

Rumunsko, ale i NDR, které ostatně celou dobu participuje na některých výhodách Evropského hospodářského společenství prostřednictvím "vnitroněmeckého" obchodu s NSR) již tuto cestu nastoupila, počíná si ČSSR, jak kdyby měla svázané nohy; v růstu zahraničního obchodu se Západem je za nimi, a počet jejich kooperačních smluv se Západem je v porovnání třeba s Maďarskem žalostně malý.

Zatím to šlo, ale toto pohodlíčko, v němž československá ekonomika dosud přežívala, bude muset skončit, nemá-li být daleko předstížena zeměmi, které kdysi stály daleko za námi. I politické vedení státu se tím bude muset zabývat. Opakujeme — ne protože by přiznalo své omyly, ale protože je to životní otázka těch, kteří jsou u vesla. Jinak by je vystřídali ti, kteří na jeho chyby čekají.

Bude to mít jistě důsledky na jejich ekonomické myšlení, bude to vyžadovat nové metody praktické ekonomiky. Hospodářská odvislost na SSSR tím bude nepochybně ovlivněna nejen tím, že k tomu SSSR sám dal podnět, ale i tím, že nucená adaptace na světové trhy bude působit ve směru vytváření situace, kdy už nejen SSSR a ostatní RVHP budou tím — kdo je ochoten koupit. Nebude to samozřejmě krátkodobý proces a bude provázen mnohými porodními bolestmi. Ale nesporně stojíme na jeho prahu.

Bylo by dnes předčasné chtít zřetelněji vidět, kam tento vývoj může vést i když se může zdát pravděpodobné, že ekonomický proces bude mít i svůj odraz v oblasti politického myšlení. Není jisté na místě pouštět se zejména v tomto ohledu do spekulací, ale je možné, že v dohledné budoucnosti budeme šejkům vděční: je to možná reálnější předpoklad než volání At' žije velký Mao. Uvidíme. Něco však je v pohybu.

PETR HABERMAN

Volby v Ulsteru

Koslíční strana ulsterských unionistů (představitelka pravice a protestantské většiny v Severním Irsku) zvítězila ve volbách do ulsterského oblastního shromáždění. Získala 46 z 78 křesel. Sociálně demokratická a labouristická strana, zastupující katolickou menšinu, získala 17 křesel. Ostatní drobné strany si mezi sebou rozdělily zbývajících 15 křesel.

SPORT

V kvalifikačním utkání mistrovství Evropy porazili čs. fotbalisté mužstvo Portugalska nečekaně vysoko 5:0, góly Bičovského a Nehody (po dvou) a Petráše. Zápas na stadionu pražské Sparty sledovalo přes 25.000 diváků. Tabulku kvalifikace vede Anglie s pěti body před Československem se čtyřmi a Portugalskem s jedním bodem. Kypr, na 4. místě, je bez bodu. Nejbližší utkání kvalifikace schraje ČSSR až 29. října proti Anglii.

39. kolo I. hokejové ligy definitivně rozhodlo o novém mistru republiky. Titul vybojovalo znovu po 16-ti letech mužstvo SONP Kladno. O dalším pořadí v tabulce

rozhodnou zápasy závěrečných čtyř kol. Výsledky: Kladno-Dukla Jihlava 4:2, Sparta Praha-Slovan Bratislava 3:5, Škoda Plzeň-Pardubice 3:4, ZKL Brno-Košice 2:1, Litvínov-Gottwaldov 7:2, Č. Budějovice-Vítkovice 4:1, 40. kolo: Jihlava-Brno 5:3, Bratislava-Kladno 7:0, Č. Budějovice-Pardubice 2:6 — Gottwaldov-Sparta 4:3, Vítkovice-Litvínov 3:4, Košice-Plzeň 0:4.

Tabulka po 40. kole:

1. Kladno	37
2. Pardubice	48
3. Jihlava	46
4. Litvínov	45
5. Sparta	43
6. Budějovice	43
7. Bratislava	41
8. Brno	39
9. Plzeň	36
10. Košice	33
11. Vítkovice	33
12. Gottwaldov	20

Výsledky 24. kola II. fotbalové ligy: Vlašim-Liberec 1:0, Trenčín-Pardubice 0:0, Bardejov-Hr. Králové 1:0, Prešov-B. Bystrica 1:0, Vítkovice-Kys. N. Mesto 1:1, Lok. Košice-Kladno 4:0, Martin-Pov. Bystrica 1:0, Prievidza-VSŽ Košice 2:0. Tabulku po 24. kole vede Lok. Košice s 37. body před Trenčínem s 29. a Vlašimí s 28. body.

V přátelském mezinárodním utkání v Bukurešti hráli fotbalisté pražské Sparty nerozhodně s místním Rapidem 1:1.

Po prohře 0:1 v Tampě (Fla.) dosáhli fotbalisté NY Cosmos svého prvního vítězství v Severoamerické lize NASL, když před 7.000 diváky porazili mužstvo Baltimore Comets 5:1. 19. května hraje NY Cosmos v Torontu. 22. května v 7:30 večer na Down-jist stadionu v New Yorku se NY Cosmos utká v přátelském zápase s národním mužstvem Izraele.

—pza—

Amnestie
v Sovětském svazu

Prezidium Nejvyššího sovětu SSSR vyhlásilo amnestii. Trest vězení bez ohledu na jeho délku bude prominut válečným invalidám, z účastníků Velké vlastenecké války pak mužům starším 60 let a ženám, jakož i osobám vyznamenaným řády a medailami za obětavou práci za války. Amnestie se také vztahuje na ženy válečných invalidů a vdovy, jejichž manželé zahynuli při obraně vlasti.

Amnestie se netýká osob, které byly odsouzeny za zvláště nebezpečné protistátní činy, a zvláště nebezpečných recidivistů.

BRZKÉ UZDRAVENÍ!

Generální tajemník Společnosti pro vědy a umění dr. Hanuš Lexa je v nemocničním ošetřování. Přejeme mu všichni brzké uzdravení.

Redakce AL a přátelé

POZVÁNÍ NA OSLAVU

Tradiční oslava Československého dne v New Yorku se koná 26. května 1975 v Českém domově v Astorii, v zahradní části. V případě nepříznivého počasí bude oslava konána v sále téhož domova. Zahájení slavnosti je ve 12 hodin. Začátek programu ve 2 hodiny odpoledne. Kulturní a umělecký program byl připraven učitelkami škol — české a slovenské —. Umělecký a zábavní program je doplněn známým komikem Járou Kohoutem. Po programu tanec pro mladé i starší. Hrají Internationals, kteří již po dvakrátě uspokojili všechny návštěvníky, takže si vyžádali prodloužení taneční zábavy.

Tombole je vybavena pěknými cenami. Hudební doprovod pro účastníky v zahradě, složený z oblíbených písní českých a slovenských, bude jako obvykle odborně řízen. Je to jenom jednou v roce, kdy se scházíme, abychom se přihlásili k národům, z nichž jsme vyšli a pohovořili si s přáteli a známými. Přijďte v počtu co největším! Pobavíte se a nad to podpoříte české a slovenské školy v New Yorku, jež potřebují pomoci všech, ale především těch mladých rodičů s dětmi.

Školní rady České a Slovenské školy v New Yorku.

"Brundibár" v Americe

Dětská opera Hanse Krásky, "Brundibár", se dočkala americké premiéry 8. dubna ve West Hartford, Conn. Pořadatelem byl Hartford Jewish Community Center ve spolupráci s Conn. Commission on the Arts. Operu navštívil a řídil Joža Karas. Víc než padesát amerických dětí z hartfordského okolí se zúčastnilo každého týdne hudebních i jevištních zkoušek. Netřeba zdrazňovat, jak pro ně bylo obtížné zpívat v českém originále, ale konečný výsledek byl nadmíru uspokojivý. O tom nejlépe svědčilo třikrát vyprodané hlediště a nadšený potlesk diváků. Opera byla doprovázena členy hartfordského symfonického orchestru.

Skladatel Hans Krása se narodil v Praze roku 1899. Od šesti let se učil na klavír a brzy nato též na housle. O skladbu se začal pokoušet kolem desíti let, a první veřejné provedení jeho smyčcového kvarteta se uskutečnilo ve švýcarském městě St. Moritz v roce 1913. Váženému studiu hudební teorie a skladby se Krása věnoval teprve později, nejprve v Praze a potom v Berlíně a Paříži. V té době též dostal několik nabídek na místa v zahraničí, ale touha po Praze jej přivedla zpět, a to se mu též stalo osudným. Za nacistické okupace byl pro svůj židovský původ internován v Terezíně a na podzim 1944 odjel s transportem do Auschwitz, kde zahynul v plynové komoře.

Skladatelské dílo Hanse Krásky není zvlášť obsáhlé, ale zato velmi kvalitní. Před druhou světovou válkou napsal symfonii pro malý orchestr, několik komorních skladeb, písně, kantátu a operu "Zasnoubení ve snu", za kterou mu byla udělena v roce 1933 Československá Státní Cena. Dětská opera "Brundibár" pochází z roku 1930. Po prvé byla provedena v židovském sířnici v Praze a potom se dočkala pětácti představení v koncentračním táboře v Terezíně. Jako nejdůležitější hudební událost dodávala tam sílu, odvahu i rozptýlení tisícům lidí, odsouzených k smrti jen proto, že se narodili z židovských rodičů. Účinkující se střídali téměř od představení ku představení, když i malé děti byly soustavně odesílány do plyno-

vých komor. Krásova tvůrčí činnost neustála ani za neličských podmínek, a z jeho terezinského pobytu se zachovalo několik skladeb, ku př. dvě smyčcová tria, cyklus písní pro baryton a nová partitura "Brundibára". O americké provedení "Brundibára" má zásluhu Joža Karas z hartfordské university, člen SVU, a Hartford Symphony Orchestra) který se zabývá studiem hudebních poměrů v Terezíně už od roku 1970. Podnikl dvě studijní cesty do Československa a Anglie, kde se mu podařilo získat kopie všech známých zachovaných skladeb, napsaných v Terezíně nashromáždil spoustu dokladů a interview s umělci, kteří přežili hrůzy německých koncentračních táborů. Své poznatky zpracoval v obsáhlé přednášce, po prvé přednesené na sjezdu SVU na pod-

zim 1970 v New Yorku a od té doby mnohokrát opakované v různých amerických městech. V roce 1971 z jeho popudu vysílala televizní síť CBS po celé Severní Americe zvláštní program terezinských skladeb, a minulého roku byla uveřejněna jeho studie "Music in Terezín" v časopise amerických židovských kantorů. Velká část Karasových studií a cest byla umožněna subvencemi Memorial Foundation for Jewish Culture — Connecticut Commission on the Arts a několika soukromíků.

První představení "Brundibára" bylo přijato s nadšením. Nyní jen lze doufat, že po úspěšné premiéře se zájem o Krásovu operu rozšíří po celém americkém kontinentě, zvláště v městech s českými školami a širokou krajskou veřejností.

Martha M. Krahula

Rumunsko navenek...

(Pokrač. ze str. 1.)

— slavná sovětská armáda udělala prostě vše, partyzáni se jen tak pletli pod nohama. Rumunsko? Tam se nejen slaví a zdůrazňuje fakt, že rumunské vojenské oddíly silně přispěly k porážce hitlerovského Německa, ale že také pomohly osvobodit nejen Rumunsko, ale i Rakousko a Československo. Slaví se zároveň i osmdesáté výročí osvobození se Rumunskem z pout osmanské říše.

Onehdy byl v Rumunsku na oficiální návštěvě britský ministr obrany Roy Mason. Při odjezdu byl nejen doprovázen kompletní rumunskou vojenskou špičkou, což samo o sobě bývalo až dosud něco neznámého, ale navíc byl on i členové jeho doprovodu udiveni až nápadně častými upozorněními rumunských vojenských pohlavárů v tom smyslu, že Rumunsko je vojensky osamoceno. Nikde žádná zmínka o tom, že je Rumunsko členem Varšavského — zrovna v té době své dvě dekády slavicího — paktu.

Nedávno jsme si přečetli v rumunském tisku, že Rumunsko společně s Jugoslavií vyvíjí bojový letoun. Trebaže scházela zmínka o tom, že tato nová letadla budou

mit motory Rolls-Royce. Moskva to jistě ví. Musí mít malou radost z takto samostatného rumunsko-jugoslávského, s Varšavským paktem nic společného nemajícího podnikání.

Nezávislost na Moskvě je hlavní rumunský zahraniční program. Loňského roku ostentativně scházel na Krymu prezident Ceaučescu na setkání všech komunistických hlaváčů ze satelitních krajín. Nejel tam proto, že se tato schůzka stává už každoroční tradicí, kdy se vasalové jezdí "radit" s Moskvou.

Sovětská kampaň na zorganizování celosvětové komunistické schůze také byla příčinou neladu mezi Moskvou a Bukureští a to na přípravných schůzkách v Praze i ve Východním Berlíně. Ceaučescu ostentativně scházel i na sjezdu maďarské komunistické strany v Budapešti, — jako jediný z nejvyšších komunistických představitelů. A přestože vnějškově Rumunsko podporuje arabské požadavky v konfliktu na Středním východě, izraelský vyslanec se mohl nedávno objevit na obrazovce rumunské televize, (absolutně ojedinelý případ v socialistických zemích) a velmi otevřeně hovořit o problémech své země.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmodernější zařízení a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejmenší československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 — RH 4-9785

Co zůstává?

Jan Beneš

Země zůstane sličná i tehdy, je-li to země obsazená okupační mocí. I pod okupační mocí pak zůstávají národu okupované země jakési symboly jeho národního bytí. Nikoli nutně jen ty vnější. Nic se nemění tak snadno jako třeba státní znak. Ubere se koruna a přidá hvězda. Jenže symboly zůstávající se skládají spíše z životního stylu, jazyka, kultury, myšlení. Je možno je narušit, ale není možné je zničit, protože jsou mimoděk sdíleny i skupinami poturčenců. Nejen Koniáš, ale i Bohuslav Balbin byl jesuita.

Jedna z věcí, která zůstává porobenému národu jest jeho poesie. Poesie zůstává i vězňům připravených o vše, vězňům připraveným o vše, těch nejtemnějších korekcích se vždycky našel někdo, kdo do tmy recitoval, či improvisoval poesii zasutou kdesi v paměti. Zasutou v paměti obyčejně už od školních let, aby teprve v temné a nelibé díře nabyla síly a plátnosti nikdy dříve netušené. Zejména síly.

Země zůstane sličná i tehdy, je-li to země okupovaná, a dílo básníkovy zůstane živé a plné, byl-li jeho autor básník nadaný silou národní myšlenky. Byl-li její autor básník schopný silou své vize udržet topícího se na hladině.

Mluví se o Viktoru Dykovi. Narodil se roku 1877 kdesi u Mělníka. Do gymnasia chodil v Praze v Žitné ulici. Jedním z jeho profesorů tam byl Alois Jirásek. Poesii začal publikovat v sedmnácti letech, nejprve pod pseudonymem, protože jako gymnasiální student neměl právo publikovat bez souhlasu ředitele svého ústavu. Po maturitě upouští od pseudonymu.

Zapíší se ke studiu na Právnické fakultě tehdejší c. k. Karlo-Ferdinandovy university v Praze, mimo svou právnická studia navštěvuje také přednášky profesora T. G. Masaryka, zůstává s ním ve styku i po graduaci, jeho prostřednictvím se seznamuje s Dr. E. Benešem. Jako umělec pochopil (rádío a televize tehdy neexistují)

jaký dosah má pro diváka divadelní hra s politickým obsahem, a jaký význam má pro národní život divadlo obecně. Již jako universitní student se tedy pouští do spolupráce jevištní, která časem převyšuje jeho práci básnickou, žurnalistickou i autorskou. Výčet jeho divadelních her by byl stejně dlouhý jako výčet jeho děl básnických anebo jeho prosy. Překlady z itaštiny, francouzštiny, němčiny. Divadlo, včetně prosy, se dnes snaží pilně a marně dohnát film a televizi. Poesie zůstává poesii, a poesie Viktora Dyka součástí národního odkazu. Těžko najít někoho, kdo by přinejmenším neznal básníkovy jméno.

Stejně těžko najít někoho, kdo by s tím jménem nespojoval aspoň tu základní informaci.

Politicky patřil, za časů Rakousko-Uherských — ke straně Státoprávně pokrokové. Byla taková strana? Jaký byl její program? Nevím, a pohledu nevím ani kde se dozvědět. Vím však, že k ní patřil a částečně ji i tvořil Viktor Dyk. Víc nic. Strana Státoprávně pokroková je pojem více než mlhavý a její zápasy uvnitř české a rakouské politiky v letech na přelomu století nám nutně musí připadat prchavě nezajímavé.

Za války, za První světové války, se chystal odejet za hranice za Masarykem a Benešem. Podpořit jejich úsilí jako předák české politické strany, jako žurnalista, jako známá osobnost. Věřil ale, že těžiště zápasu o samostatnost bude doma (mýlil se) a tak svůj odchod do zahraničí odkládal až do chvíle kdy ho zavřeli a obžalovali z velezrady. Seděl ve Vídni ve vězení pro velezradce. V dubnu 1917, ve věži, které se říkalo "Bastila smrti." Tam píše svou nejslavnější a nejznámější báseň Země mluví.

Z tohoto vězení posílá Jaroslavu Kvapilovi i svůj podpis na legendární manifest spisovatelů z května 1917. — Současníkovi připadají takové informace jako nedobrá legenda. Země je ve válce, žluje svého občana za to,

že si nepřeje válku vyhrát, ba právě naopak, že si vroucně přeje, aby jí země prohrála, a z vězení příslibuje svůj podpis na manifest proklamující úsilí shodné s tím za jaké je zavřen. Historik nás poučí, že tomu tak bylo, ale až v době, kdy se Rakousko snažilo vyrovnat s následky blížící se porážky. Až tehdy, kdy marasmus porážky dostupoval i do císařského domu. Dodejme ovšem, že Rakousko se tehdy chovalo už opět civilisovaně. Krátce před tím, v letech 1914, 1915 ba i v roce 1916 se za shodnou činnost popravovalo. V Praze, v Přerově, v Ostravě.

Viktor Dyk byl posléze pro nedostatek důkazů osvobozen a propuštěn. Zakládá jakousi jinou stranu a je za ni zvolen do parlamentu. Ta strana se jmenovala Národně demokratická, a čteme-li komunistický dějepis, měla by to být strana "finančního velkokapitálu a krajní pravice", strana nepřátelská pokroku. Nepřítelem pokroku jest podle takových dějepisů ovšem každý, kdo se nenechá zapřahat do moskevského vozečku.

První parlamentní řeč Viktora Dyka jako zástupce této strany finančního velkokapitálu, byla k podpoře vládního návrhu zákona na zavedení osmihodinové pracovní doby . . .

Byl básník, ale byl zejména gentleman. Věřil v genia svého národa, ale děsil se — sobectví jež vede v sráz — . Hlásal nutnost obětí, a neváhal ani na chvíli, žádalo-li se na něm, aby ji přinesl.

Závěrečná znělka jeho básně Země Mluví byla stokrát zneužita. Především komunisty. Stala se dokonce titulem jakési protimigrační písemné slohové práce kteréhosi šs. státního spisovatele: (Opustíš-li mne, Zde, Pluhář. 1957.)

Viktor Dyk měl ovšem na mysli cosi jiného než právě fyzickou nepřítomnost.

Měl na mysli symboly života země, to co nelze opouštět, měl-li se země dočkat lepších časů. Psal básně v dubnu 1917 ve Vídni, ve vězení a s paragrafem vlastizrady na

krku. Psal básně v době, kdy se vědomost o legiích na protirakouské a protiněmecké frontě stala už obecnou. Legie už měly za sebou své první, byť ne své nejslavnější boje. Jistě o nich věděl i Viktor Dyk.

Zemřel 14. května 1931, raněn mrtvicí při koupání na ostrůvku Lopus u Dubrovnicka. Bylo mu tehdy padesátčtyři let. Letos uplyne čtyřiačtyřicátý rok od jeho

smrti, a za dva roky vzpomene neme století od jeho narození. Je oním básníkem národa, oním z pánů básníků, které národ má, kteří zůstávají i tenkrát, když všecko už spadlo, když symboly štilů a barev minuly, a když vše co máme je hlas šeptající ve tmě korekce a poesie, kterou ten hlas šeptá. Ano, země skutečně mluví, Viktor Dyk byl z těch, kterým bylo dáno být jejími ústy.

ZEMĚ MLUVÍ

Viktor Dyk

*Tvrdá matka byla jsem tobě,
Těžce chléb jisti dala,
Nehýčkala jsem robě,
muže jsem zraňovala.
Když prohlédly poprvé tvé oči vyjevené,
smutný se obzor před tebou šířil,
Mluvíla jsem o ráně zasazené,
které čas neusmířil.*

*Na nás oba padal těžký stín,
matka tvrdá byla jsem, ty tvrdý syn.
Nepozdvihl jsi pro mne rámě,
S láskou jsi nepomyslil na mě.
Když rátr zohužel, zapraštěl mraz,
neslyšel jsi můj hlas.
A já přece mluvíla, vídouce svou psotu,
bída, jež věčně tě šve.
A z úst mých zamklých zaznělo tu:
Vezmi si své.*

*Těžké břímě nosím,
Přichází radost, nebo děs?
Slyšíš mne dnes?
Matka, syna prosím.
Haj si mne, Braň si mne, Neoslyš matky.
Haj si mne, Braň si mne. At' shoří statky,
pole at' udupon, zniči,
Zítřka zas símě vzkličí.
Chystala jsem ti úděl, děčko.
Úděl jsem tobě chystala.
Chraň si mne, Haj si mne. V moci tvé všecko:
aby ztroskotala loď, anebo přístula.*

*Neoslyš slova varující:
Neprodej úděl za čochoví.
Třeba mne opustíš,
nezahynu.
Ale tiš,
kolik sem přijde stínů?
Kolikrát pěst bude potomek zatínat
a syn teňj kolikrát bude tě proklínat?*

*Nezahynu, věčna jsem,
ale žít budu s trapným úžasem:
kterak jsi zapomněl dědičný ná děl?
Kterak jsi ráhal a kterak jsi zradil?
Jak možno kletý čin provéstí vědomky?
Sebe jsi zradit mohl. Ale své potomky?
Dokavád dýchal jsi, proč ses vzdal?
Čeho ses bál?
Co je to smrt?
Smrt znamená jít ke mně.
Trá matka země
atvřá náruč: možno, bys ji zhrd?
Pojď, poznáš, jak je země náruč měkká
pro toho, který splul, co čeká.
Prosím tě, matka ted: Braň si mne, synu!
Jdi, třeba k smrti těžko jdeš.
Opustíš-li mne, nezahynu,
Opustíš-li mne, zahyneš!*

DOMOV SLUŽBY, NA NIZ JE SPOLEHNUTI

Mixan-Kučera Funeral Homes, Inc.

23-86 31st Street (hlíže Českého domova) — ASTORIA, L. I.

OTTO F. KUCERA, ŘEDITEL A BALZAMOVAC SPECIALISTA

Více a více rodin, které použily dokonalé služby pohřebního ústavu MIXAN-KUCERA, doporučují tuto službu svým přátelům a příbuzným. Tato doporučení jsou upřímná a zcela dobrovolná na základě jejich naprosté spokojenosti. Kaple k dostání kdekoliv v New Yorku.

Nové parkoviště k dispozici přímo u budovy.

Telefon RA 8-0278

SOVĚTŠTÍ "HIPPIES"

Ze západoněmeckého týdeníku Der Spiegel jsme vybrali článek "Oškubané slepice" aneb — hippies v Sovětském svazu . . .

Milice je pronásleduje, lidi je nemají rádi, ale přesto se vyskytují i v Sovětském svazu — hippies, hipici . . . Do malého městečka Kussa přišli z uralských kopců čtyři chlapečci a jedno děvče. všichni ve věku od 16 do 22 let, aby si nakoupili nějaké potraviny. Místo v obchodě se ocitli na policejní stanici, kde čtyři dlouhovlasatce ostříhali milicionáři násilím nakrátko. Jeden z postižených k tomu prohlásil: "Vypadali jsme jako oškubané slepice."

Byli to hippies, kteří pocházeli z Moskvy a z Leningradu. Už roky žili ve stanech ve velké přírodě na Urale. Živil se houbami, lesními jahodami a rybami a kouřili hašiš. "Občas jsme," — řekl jeden z nich — "ukradli husu v nějakém kolchoze". V Moskvě samotné žije — podle odhadů dlouhovlasatců — několik stovek hippies. Nepracují ani nechodí do

ITALSKÉ NOVINKY

Italský parlament schválil návrh nového rodinného zákona. Tento zákon vstoupí v platnost v srpnu. Italská žena je v něm postavena na rovnou muž: má v rodině stejná práva jako její manžel co se týče vedení domácnosti — rozhodování o výchově dětí a výběru místa bydliště. Majetek manželů bude společný; to se týká především nemovitostí jako zařízení domácnosti nebo auta, a bankovního konta. Dosažení legální rozluky manželství bude usnadněno: žena si bude moci také ponechat nemanželské dítě. Dalšími novinkami je zvýšení nejnižší věkové hranice pro uzavření manželství; až dosud se italský zákon řídil podle katolických církevních zákonů, které stanoví nejnižší věkovou hranici pro uzavření manželství na 14 let u mužů a na 12 u žen. Katolická církev tu bere v úvahu tropické země, kde lidé dříve dospívají. Nový italský rodinný zákon stanoví nejnižší věkovou hranici pro uzavření manželství na 18 let; pouze ve výjimečných případech ji může soud snížit až na 16 let. Jednou z největších novinok je nové ustanovení co se týče jména ženy: provdaná žena nezaměňuje své příjmení za jméno manželovo, nýbrž ponechává si obě.

Japonský unikát

Prvního května uvedli v Japonsku do provozu letiště na ostrově Mišima nedaleko Nagasaki. Zaujímá plochu přes 1,5 milionů čtverečních metrů, startovací a přistávací plocha je dlouhá 2500 metrů a široká 60 metrů. Mohou na ní přistávat a z ní startovat reaktivní letouny všech typů. S prvníkou je ostrov Mi-

šky. V malých skupinách putují napříč Sovětským svazem. Žijí u přátel ve městech nebo na odlehlých samotách. Většina z nich je ve věku od 17 do 25 let. Pocházejí z rodin, které patří k inteligenci a jsou materiálně zajištěné. K tomu syn jedné moskevské docentky: "Někdo z dělnických rodin." Vím, že by mezi námi byl Skoro všichni kouří hašiš, kterému říkají "plan". Hašiš — jeho sto gramů stojí 30 až 50 rublů — a jiné drogy jim dodávají překupníci. Narkotika se do Moskvy pašují ze střední Asie, z Kavkazu a Krymu. Opilce ve svém středu hippies netrpí a stejně tak nemají moc rádi typy mladých, kteří jsou chytiví peněz. Občas mezi sebe vezmou prostitutku, protože rodičovské domy opouští víc chlapců než děvčat.

Na pověstné Gorkého ulici v Moskvě promenují a diskutují hippies ze všech sovětských republik. Také je potkáte v jiných moskevských čtvrtích, na nádražích nebo na stanicích metra. Žebrají u chodců o peníze, ale zásadně — nekradou. "To raději hladovíme", poznamenal jeden z nich.

V Moskvě — podobně jako v jiných velkoměstech v Sovětském svazu, — jsou hippies skoro všem trnem v oku, ale venkonce se tolerují. Tady jim nikdo násilně nestříhá jejich dlouhé vlasy ani jim netrhá šaty z těla. Takové věci se mohou přihodit jen na venkově . . . Zastupující generální prokurátor Maľarov prohlásil násilné stříhání vlasů nakrátko za protiprávní a milici spíše doporučil, aby jména hippies hlásila příslušnému zaměstnavateli.

Komsomolská Pravda uveřejnila dopis čtenáře, který považuje za provokaci "bezmyšlenkovité napodobování západních módních teorií". Redakce na tento dopis odpověděla, že doby cara Petra, který nechal úředně stříhat vousy, patří minulosti, a že už před 15 lety selhal pokus strhávat mladým lidem z těla texasky či stříhat je. Přesto například na fotografii, ukazující západoněmecké fotbalisty, retušoval deník Pravda jejich dlouhé vlasy. Podle Komsomolské pravdy jsou "mladí lidé s nehygienickými a módními účesy a lá Tarzan" voláni ve školách a na pracovištích k pořádku, to je uděluje se jim přísné důtky. Kdo neuposlechne ani po několika napomenutích, tomu hrozí, že se mu škrtne buď stipendium nebo premie. Na mnoha školách proplácení ředitelů žákům 15 kopějek, aby se dali ostříhat. Ti, kteří se nechají podřídit, opouštějí školy a pracoviště, potulují se po zemi a někde se policejně nehlásí.

Hippies se mezi sebou vůbec neoslovují pravými jmény.

Každý má nějaký pseudonym. Většinou užívají anglických jmen jako Jim nebo John. Říkají si "People" a dělí se na tři skupiny: na pravé hippies, na narkomany a na sarzovčiki. To jsou ti, kteří kupují od cizinců různé věci a s výdělkem je prodávají dále.

Většina sovětských hippies žije v bałtských městech, v Rize a v Talinu. To odvodňuje jeden z nich slovy: "Tam nám dělají úřady nejméně těžkosti." Ale samozřejmě, i tam se hippies většinou před milicionáři skrývají. V létě jezdí za přáteli na venkov autostopem, v zimě riskují jízdu na černém vlaku. Mladiství, kteří ještě nedosáhli osmnácti, musejí být zvláště opatrní, protože — podle sovětských zákonů — smějí být na cestách jen v doprovodu dospělých. Jsou-li dopadeni, posílá je stát šupem domů — v policejním doprovodu. Ze Soči u Černého moře například 2.200 mladistvých ročně. Koho úřady dopadnou s narkotiky, tomu hrozí 10leté vězení nebo psychiatrická klinika.

Politické ambice nebo antikomunistické přesvědčení má jen málo hippies. Někteří spíše koketují s náboženstvím. Přitahuje je buddhismus a křesťanství. Jiní prostě mají jen rádi — tulácký život. Jak to žaluje jeden z hrdinů novely Vasilije Axjonova?

"Už před naším narozením se pro nás všechno stanovilo. To není nic pro mne. Já chci být raději tramp a prožívat všechna možná utrpení, než abych šel celým životem jako milý a hodný chlapec a dělal jen to, co mi jiní řeknou . . ."

Co schází v muzeu

Moderní osvěta pracuje se stále větším množstvím národních pedagogických prostředků. Poznatků se každým rokem hromadí tolik, že se mnohdy to, co lidé běžně ke svému vzdělání potřebují — ani jinak podat nedá. Jsou ovšem případy, kde se ona "nápornost" využívá naopak nedostatečně. Jeden příklad zcela aktuální:

Počínaje letoškem se slaví 17. duben jako Den Sboru národní bezpečnosti; formální důvod, proč zrovna toho dne, spočívá v jakémsi zasedání "košické" vlády v roce 1945; skutečným důvodem je snaha získat další příležitost pro agitační akce kolem nepopulárního tématu; za tímž účelem bylo ještě před nově ustaveným výročí v Praze otevřeno Muzeum SNB.

Muzeum — jak říkají reportéři v oficiálních sdělovacích prostředcích — postihuje třicetileté dějiny Sboru národní bezpečnosti v jejich hlavních obdobích. Začíná se rokem 1945; a už tady chybějí obrazy a svědectví o tom, jak už v těchto letech se používalo vlastně první organizované ozbrojené moci v poválečném státě proti skutečnému rozvoji demokracie; jak přišli diktatura soustavně pracovala na obsazení klíčových pozic v bezpečnosti svými věrnými; jak se plánovalo a mnohostranně připravoval onen převrat, jež se dnes říká "vítězný únor", a v němž právě bezpečnost sehrála svou rozhodující roli. A v líčení dění let těsně poté následujících už chybí dokumentace dokonce klíčová: tehdy se rozrostlo to, co se později nazvalo "zneužíváním státní bezpečnosti", ale co velice logicky a důsledně vyplynulo z takzvaného

"třídního chápání spravedlnosti": stovky, tisíce nevinných obětí při brutálním vyšetřování a v nelidských vězeňských podmínkách; popravy; pomlouvačné kampaně; existenční postih. To byla ona "padesátá léta", nejtemnější kapitola v dějinách SNB. Muzeum o ní nehovoří.

Muzeum — jak také praví reportéři — naopak hovoří o době, kdy se aspoň část těchto zločinů dostala na světlo světa, o roce 1968; ovšem ze stanoviska těch, kteří touto expozicí a každodenní praxí děkují za "bratrský zásah" cizích vojsk.

Svým způsobem k založení Muzea a k oslavám Dne SNB bezděčně přispěl dokument, který v posledních týdnech vzbudil všeobecně značnou pozornost: někdejší první tajemník ÚV KSČ vylíčil v dopise, který poslal Federálnímu shromáždění, jak je sledován úředníky tajné policie: vylíčil to dosti obšírně a s různými podrobnostmi — které jsou jak dělané pro náporný kurs, tedy i pro to historické zachycení způsobů, jak pracovníci Státní bezpečnosti hlídají v jubilejním roce 1975 podezřelou osobu. Ono líčení je vskutku vhodné: dala by se — kromě jistě bohatého fotomateriálu — vystavit i všechna ona auta, která se oněch akcí zúčastňují. I módní doplňky, jimiž se službu konající úředníci maskují. I ty slečny, co je doprovázejí. Na tento způsob expozice existuje světově proslulý případ: v podzemí známého londýnského panoptika Madame Tussaudové sídlí skvěle vybavený kabinet hrůzy: sice z vosku, ale všechno jako živé. Nestálo by to za služební cestu?

M. Schulz

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH ŘAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.

Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 roků
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 roků
- 3 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer 1 Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Úrazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDĚLÍ

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, N. Y. 11357, (212) 767-9746
George Pospíšil 24 West End Ave., Westwood, N. J. — 07675 (201) 664-6511
Frank Vozeh, 18 John St. Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA
2701 South Harlem Avenue, Berwyn, Illinois 60402
OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY